

ЛІТЕРАТУРА

1. Арістотель. *Метафізика* /пер. з гр. О. Панич. Київ: Темпора, 2022. 848 с.
2. Блюменберг Г. *Світ як книга* /пер. з нім. В. Єрмоленка. Київ: Лібра, 2005. 543 с.
3. Богачов А. Л. *Філософська герменевтика*. Навчальний посібник. Київ: Курс, 2006. 405 с.
4. Боецій С. *Розрада від філософії* /пер. з лат. А. Содомори. Львів: Апріорі 2020. 208 с.
5. Віндельбанд В. *Історія молодого Гегеля. Відновлення гегельянства*. /пер. з нім. О. Литвиненко. Київ: ВПЦ «Три крапки», 2008. 307 с.
6. Дерріда Ж. *Письмо та відмінність* / пер. з фр. В. Шовкун. Київ: Основи, 2004. 602 с.
7. Менжулін В. *Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні*. Київ: НаУКМА: Аграр Медіа Груп, 2010. 455 с.
8. Рассел Б. *Історія західної філософії* / Пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Тарашука. Київ: Основи, 1995. 759 с.
9. Роттердамський Е. *Похвала глупоті. Домашні бесіди*. / пер. з лат. Й. Кобів. Київ: Основи, 1993. 320 с.
10. Gadamer, H.-G. The History of Concepts and the Language of Philosophy. *International Studies in Philosophy*. 1986. 18(3): 1-16.
11. Grotius H. *On the Law of War and Peace*. Jazzybee Verlag, 2018. 320 p.
12. Hegel G. W. F. *Vorlesungen über die Geschichte der Philosophie*. Leipzig: Reclam Verlag, 1924. 566 S.
13. Laertius Diogenes. *Lives of Eminent Philosophers*. Translated by R.D. Hicks. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1925. 720 p.
14. Nietzsche F. Vom Nutzen und Nachteil der Historie für das Leben. *Friedrich Nietzsche: Werke in drei Bänden*. München: Hanser Verlag, 1954, Band 1, S. 209-287
15. Rorty R. The historiography of philosophy: four genres. *Philosophy in History*, ed. R. Rorty, J. B. Scheewind, and Q. Skinner. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 49-76.
16. Russell B. *Problems of Philosophy*. London, England: William & Norgate, 1912. 255 p.

ПОСТАТЬ ВИДАТНОГО ГЛУХІВСЬКОГО ФІЛОСОФА МЕЧИСЛАВА ЗАРЕМСЬКОГО

Гриценко Андрій

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри історії, правознавства та методики навчання

В перший день 1951-го року в селищній раді Малого Правутини тодішнього Берездівського (з 2020 року – Шепетівського) району на Хмельниччині народився Мечислав Заремський, що для тисяч випускників Глухівського педагогічного вишу за 44 роки педагогічної діяльності став взірцем викладача та освітянина, людини з

великох букви. Батько, Йосип Рафаїлович Заремський працював учителем біології та директор школи. Мати – Христина Павлівна Заремська (Згржибловська), вчитель-словесник, також - директорка школи (нині – Малоправутинський ліцей Берездівської сільської ради Шепетівського району Хмельницької області). У 1965 році 14-річний Мечислав на відмінно закінчив Малоправутинську восьмирічну школу та вступив до Хмельницького електромеханічного технікуму, який закінчив у 1969 році, отримавши кваліфікацію «Технік-технолог». Першим робочим місцем 18-річного юнака став Томський електротехнічний завод. Тут у російському Сибіру майже за 4,5 тисячі кілометрів від рідної домівки він працював старшим технологом а потім – інженером заводу [3; 7; 10, с. 2; 21, с. 7].

2 листопада 1969 року майбутнього філософа на два роки та один місяць призвали до лав радянської армії. Військову службу він проходив у Ангарську, Іркутської області, неподалік озера Байкал, або за понад 6 тис. км від рідного Малого Правутина. Любов до читання, що пройшла через все життя, розрадила під час сурових армійських буднів. Єдиною проблемою була їх обмаль у далекій військовій частині – лише твори давньогрецький філософа-логіка Арістотеля. Демобілізувавшись з армії у 1972 році 21-річний юнак вступив до КДУ імені Тараса Шевченка на філософський факультет. Здобутий диплом підтвердив кваліфікацію «Філософ, викладач суспільних дисциплін і суспільствознавства». Повернувшись додому у Малий Правутин після навчання, Мечислав Йосипович отримав декілька пропозицій-запрошень на роботу із різних закладів вищої освіти, але він вирішив обрати одну, не дивлячись на адресата і не відкриваючи конверта. Так, на початку вже зимного листопада 1978 року до Глухівського державного педагогічного інституту ім. С.М. Сергеева-Ценського прийшов 27-річний дипломований викладач (перші п'ять років асистент) філософії. Потім майже сім років (з жовтня 1983-го по вересень 1990 року Мечислав Заремський обіймав посаду старшого викладача кафедри марксизму-ленінізму. Довгий час (з 1987 року) вчений працював заступником декана факультету підготовки учителів початкових класів [1, с. 1; 6; 9; 14; 18].

Навесні 1990 року 29-річний Мечислав Йосипович як незалежний кандидат брав участь у перших демократичних виборах до Верховної Ради тоді ще Української РСР. На той час у суспільстві панувало піднесення, багато людей вірили у зміни на краще. До другого туру вийшло двоє філософ Глухівського вишу та другий секретар Сумського обкому партії і, але переміг комуніст Грабін. Переміг – представник радянської влади [1, с. 1; 7; 19].

З початком нового навчального року М. Заремський зосереджується на науковій діяльності. Наукові пошуки вченого стосувалися дослідження різних історико-філософських періодів. Але найбільше уваги він присвятив дослідженню наукової спадщини українського філософа-просвітителя, члена Другої Малоросійської колегії у м. Глухів Якова Козельського та історика вітчизняної філософії, директора Глухівського учительського інституту в 1923-1924 роках Якова Колубовського, зокрема, в контексті внеску його філософського спадку до педагогіки та психології. В 1992-1994 та 1996-1998 роках Мечислав Йосипович також обирався завідувачем кафедри суспільних наук Глухівського державного педагогічного університету. 1997 року М. Заремського було нагороджено Почесною грамотою Міністерства освіти України (№ 14942). Потім, у 2012-2013 роках,

очолював кафедру філософії та політології вже Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка [3; 8; 9; 11; 14; 21].

Саме в означений час, на нашу думку, склалася історико-філософська школа Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Саме Мечислав Йосипович разом колегами викладачами-науковцями заклали основи професійної діяльності з «глухівським почерком», які продовжуються вже у нас час в 2020-ті роки. У роботі зі студентами викладач-філософ часто використовував написання есе з тієї чи тієї проблеми, формулюючи тему у формі проблемного чи риторичного питання.

З жовтня 1998-го по вересень 2001 року Мечислав Заремський навчався в аспірантурі своєї «альма-матер» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, та продовжував працювати старшим викладачем Глухівського вишу, що став для нього рідним. 2007 року вчений був нагороджений нагрудним знаком Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України». Робота над кандидатською дисертацією на тему «Погляди Я. П. Козельського в контексті європейської та вітчизняної філософії» тривала досить довго (науковий керівник доктор філософських наук, професор Іван Васильович Огородник, викладач історії філософії). Захист дисертації на здобуття кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.05 – історія філософії, відбувся на високому рівні 19 грудня 2011 року в спеціалізованій вченій раді Д 26.001.27 Київського національного університету імені Тараса Шевченка (диплом кандидата наук ДК № 002379). Багато років М. Заремського поєднувала наукова співпраця з доктором філософських наук, професором, завідувачем кафедри історії філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка Володимиром Івановичем Ярошовцем [7; 10, с. 2; 12; 14].

Вчений розробляв програми кандидатських іспитів із філософії для аспірантів, стажистів та здобувачів. Також постійно здійснював рецензування авторефератів та рефератів здобувачів, які допущені до складання кандидатських іспитів з філософії. У 2014 році він залучався до участі у соціальному проєкті «Думка Глухівщини», створеного задля популяризації відомих людей та висвітлення ключових віх історичного поступу нашого краю; один із засновників правозахисної громадської організації «Наше місто». У травні 2015 року М. Заремському було присвоєне вчене звання доцента кафедри історії, правознавства та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Мечислав Йосипович крім суто філософії розробив та викладав чимало навчальних курсів. Серед них «Філософія науки» для здобувачів освіти за освітньо-науковим ступенем «Доктор філософії», «Філософія та методологія науки» та «Філософія освіти» для студентів, які навчаються за освітнім ступенем «Магістр», а також «Історія філософії» для студентів, які здобувають освіту за ОС «Бакалавр» [3; 4; 9; 11; 17; 21, с. 8-9;].

Однією із останніх робіт Мечислава Заремського стала наукова стаття, присвячена філософській творчості сина Якова Колубовського, Ігоря Колубовського, яка мала стати перехідним містком до нового наукового поля, недослідженого, незнаного, такого, на якому звик працювати справжній Філософ. Однак вона вийшла у збірнику наукових праць «Сіверщина в історії України» вже після смерті видатної людини, яка сталася раптово та передчасно 10 червня 2022

року. Буквально через декілька тижнів побачив світ навчально-методичний посібник для аспірантів «Філософія науки». На першу ручницю смерті видатного філософа у Глухові було презентовано біобібліографічний покажчик «Мечислав Йосипович Заремський» [2; 5; 13; 21; 22; 23].

ЛІТЕРАТУРА

1. А народ залишається... Кандидат у народні депутати Української РСР по виборчому округу № 334 Мечислав Йосипович Заремський. Народна трибуна. 1990. № 32 (10241). 24 лютого. С. 1.

2. Відійшов у вічність викладач Глухівського національного педуніверситету. Глухів.info. URL: <https://hlukhiv.info/vidijshov-u-vichnistvykladach-gluhivskogo-natsionalnogo-peduniversytetu/> (дата звернення: 23.03.2023 р.)

3. Гриценко А. Глухівський філософ. Пам'яті Мечислава Йосиповича Заремського. *Тиждень*. 2023. № 23 (1252). 8 червня. С. 4.

4. Гриценко А. П., Колієнко А. А. Глухівський учительський інститут: філософські засади заснування та функціонування. *Культурологічний альманах 2023 № 2*. С. 157–162. URL : <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.21> (дата звернення: 27.03.2024).

5. Гриценко А. Головне – це пам'ять про людину. У Глухові презентували біобібліографічний покажчик «Мечислав Йосипович Заремський». *Тиждень*. 2023. № 24 (1253). 15 червня. С. 4.

6. Гриценко А.П., Курок О.І. До питання періодизації історії Глухівського державного педагогічного інституту на рубежі ХХ - ХХІ століть. *Освіта і наука ХХІ століття* : матеріали звітної наук.-практ. конф. викладачів. (м. Глухів, 4 травня 2022 р.). 2022. С. 48-49.

7. Гриценко А. На спомин про Мечислава Заремського – видатного викладача Глухівського педагогічного університету. *Глухів.city*. 2024. 2 січня. URL: <https://hlukhiv.city/blogs/334936/na-spomin-pro-mechislava-zaremskogo-vidatnogo-vikladacha-gluhivskogo-pedagogichnogo-universitetu> (дата звернення: 27.03.2024).

8. Гриценко А. П., Колієнко А. А. Особливості викладання історії та релігійного виховання в Глухівському учительському інституті (1874–1917 рр.). *Культурологічний альманах*. 2023. Вип. 3. С. 119-125. URL : <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.16> (дата звернення: 22.03.2024).

9. Гриценко А. Річниця смерті глухівського філософа [До 1-ї річниці смерті М. Й. Заремського]. *Сумський історичний портал*. 2023. 19 червня. URL: <https://history.sumy.ua/research/article/9711-hrytsenko-andrii-richnytsia-smerti-hlukhivskoho-filosofa.html> (дата звернення: 27.03.2024).

10. Гриценко А. Пам'яті глухівського філософа [До 1-ї річниці смерті М. Й. Заремського]. *Глухівщина*. 2023. № 23 (2813). 8 червня. С. 2.

11. Гриценко А. Пам'яті глухівського філософа [До 1-ї річниці смерті М. Й. Заремського]. *Глухів.Info*. 2023. 10 червня. URL: <https://hlukhiv.info/pam-yati-gluhivskogo-filosofa/> (дата звернення: 27.03.2024).

12. Гриценко А.П., Ащаулова Т.А. Порівняльна характеристика соціального статусу та рівня життя викладачів Глухівської чоловічої гімназії та Глухівського учительського інституту в 1870-х – 1900-х роках. *Сумський історико-архівний журнал*. 2022. № XXXIX. С. 26-32. DOI: doi.org/10.21272/shaj.2022.i39.p.25 (дата звернення: 27.03.2024).

13. Гриценко А. Презентація біобібліографічного покажчика «Мечислав Йосипович Заремський (1951-2022)». *Глухівщина*. 2023. № 24 (2814). 15 червня. С. 4.
14. Гриценко А. П. Розвиток Глухівського педагогічного інституту у 1990-х роках. *Сіверщина в історії України: збірник наукових праць / Національний заповідник «Глухів», Інститут історії України НАН України, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*. Ніжин, 2022. Вип. 15. С. 140 – 147.
15. Заремський М. Історико-педагогічний аналіз проблем підготовки педагога в інтенціях Я. М. Колубовського. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2021. Вип. 2 (46). С. 227-237.
16. Заремський М. Й. Філософія науки: навчально-методичний посібник для аспірантів. Глухів, 2022. 211 с. URL : <http://46.201.250.252/bitstream/handle/123456789/1796/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 19.03.2024).
17. Курок О. І., Гриценко А. П. Досвід формування професійної компетентності майбутніх учителів історії у Глухівському учительському інституті у 1874–1917 роках. *Сіверщина в історії України*. Зб. наукових праць. Вип. 13. Київ – Глухів: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК, 2020. С. 233 – 237.
18. Курок О., Гриценко А., Крижанівський В., Чумаченко О. Глухівський інститут в 1917 – 1924 рр.: між дерусифікацією та українізацією. *Сіверянський літопис*. 2023. № 1. С. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.58407/litopis.230105> (дата звернення: 27.03.2024).
19. Курок О., Гриценко А. Заснування Глухівського учительського інституту. *Актуальні питання дослідження вітчизняної історії й викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі в умовах НУШ: збірник наукових праць / [редкол.: Гриценко А.П., голова, Чумаченко О.А., співголова та ін.]*. Глухів: Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка, 2022. Вип. 1. С. 19-23.
20. Курок О.І., Гриценко А. П. Організація фахової підготовки майбутніх педагогів у Глухівському учительському інституті у 1870-х роках. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2022. Вип. 50, № 3, Ч. 1 С. 12-24. URL : <https://drive.google.com/file/d/182VCBkC9-qYdkoz1j2mGgLebtmGkpLdo/view> (дата звернення: 17.03.2024).
21. Мечислав Йосипович Заремський (1951-2022) : біобібліогр. покажчик / Кафедра історії, правознавства та методики навчання Глухівського. нац. пед. ун-ту ім. О. Довженка ; [керівник вид. проєкту О. І. Курок ; уклад.: А. П. Гриценко, І. М. Заремська]. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2023. 48 с. : фото. («Видатні імена та події Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»). <http://46.201.250.252/handle/123456789/1958> (дата звернення: 27.03.2024).
22. На Сумщині сьогодні відійшов у вічність викладач. *Всі Суми*. URL: <http://www.vsisumy.com/news/osvita/na-sumshchini-sogodni-vidiyshov> (дата звернення: 23.03.2024 р.)
23. На 72-у році життя помер МЕЧИСЛАВ ЙОСИПОВИЧ ЗАРЕМСЬКИЙ. Кур'єр + ТРК «Глухів» : обласна інформаційна газета. URL: <https://kourier.in.ua/6857-na-72-uroc-zhittya-pomer-mechislav-yosipovichzaremskiy.html> (дата звернення: 23.03.2024 р.)